

Vergaderjaar 2019–2020

33 532

Nationalisatie SNS REAAL

Nr. 87

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 november 2019

In mijn brief van 10 mei 2019 heb ik aan uw Kamer aangegeven dat ik u nader zou informeren over de toekomst van de Volksbank zodra ik van NLFI een privatiseringsadvies of nieuwe voortgangsrapportage over de Volksbank zou ontvangen.¹ Met deze brief informeer ik u over de stand van zaken en de nieuwe rapportage van NLFI die ik recent heb ontvangen.

De afgelopen periode is er door uw Kamer aandacht gevraagd voor de toekomst van de Volksbank. Zo heeft uw Kamer tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen (Handelingen II 2019/20, nr. 3, item 6) de motie van het lid Heerma c.s.² aangenomen, waarin wordt verzocht om bij de inventarisatie van de toekomstopties van de Volksbank nadrukkelijk ook de optie mee te nemen van een maatschappelijke coöperatieve bank. In het verleden heeft uw Kamer reeds twee moties aangenomen: de motie van de leden Van Hijum en Nijboer³ inzake het borgen van het nuts karakter van de Volksbank en de motie van de leden Merkies en Nijboer⁴ om de mogelijkheid te onderzoeken om de Volksbank in staatshanden te houden. Op 14 november 2019 zal er een Algemeen Overleg met uw Kamer plaatsvinden over de toekomst van de Volksbank.

In het regeerakkoord is opgenomen dat de toekomstopties van de Volksbank buiten de overheid geïnventariseerd worden en dat het kabinet daarna een besluit neemt, rekening houdend met de gewenste diversiteit van het bankenlandschap. Bij een keuze over de toekomst van de Volksbank laat ik mij, net zoals dat het geval was in voorgaande jaren, adviseren door NLFI.⁵ In 2016 heeft mijn voorganger uw Kamer geïnfor-

¹ Kamerstuk 33 532, nr. 86.

² Kamerstuk 35 300, nr. 14.

³ Kamerstuk 33 532, nr. 17.

⁴ Kamerstuk 34 346, nr. 13.

⁵ De aandelen van de Volksbank worden beheerd door de stichting administratiekantoor beheer financiële instellingen (handelsnaam: «NLFI»).

meerd over de «Toekomst van SNS Bank».⁶ NLFI adviseerde de bank twee tot drie jaar de tijd te geven om een transitie te bewerkstelligen. Dit advies heeft mijn voorganger overgenomen. Mijn voorganger heeft uw Kamer toegezegd u jaarlijks te informeren over de voortgang van het doorvoeren van de noodzakelijke verbeteringen bij de Volksbank en over de gereedheid van de Volksbank voor besluitvorming over zijn toekomst. In september 2017 en november 2018 is uw Kamer over de voortgang geïnformeerd, waarbij de voortgangrapportages van NLFI met uw Kamer zijn gedeeld.⁷ Ik heb recentelijk een nieuwe rapportage van NLFI ontvangen. Deze rapportage treft u aan als bijlage bij deze brief⁸.

Rapportage NLFI oktober 2019

NLFI concludeert dat de Volksbank de afgelopen jaren erin is geslaagd om een aantal concrete resultaten te behalen. Zo is de *Net Promoter Score* (NPS) voor klanttevredenheid verbeterd, heeft de Volksbank een groei van het aantal betaalrekeningen bewerkstelligd en is er sprake van aanzienlijke vooruitgang bij het bereiken van duurzaamheidsdoelstellingen. De Volksbank is er volgens NLFI in geslaagd om zich op hoofdlijnen te positioneren als een veilige retailbank die eenvoudige en transparante financiële producten aanbiedt tegen faire prijzen.

Tegelijkertijd ziet NLFI mogelijkheden om de uitgangspositie van de Volksbank voor een toekomstige verzelfstandiging op termijn te verbeteren. Als de Volksbank daarin slaagt, zou dat volgens NLFI tot gevolg hebben dat de Volksbank bij een verzelfstandiging ook meer regie kan behouden over zijn strategie. De Volksbank doet zelf ook onderzoek naar verdere mogelijkheden voor optimalisering van het bedrijfsmodel. De Volksbank kijkt onder meer naar diversificatie van de inkomsten en kostenverlaging. De Volksbank verwacht NLFI in het eerste kwartaal van 2020 over zijn interne analyses te kunnen informeren.

Het optimaliseren van de uitgangspositie is des te meer van belang vanwege de constatering van NLFI dat de markt sinds 2016 in belangrijke mate is veranderd: niet alleen is sprake van een vergaande digitalisering en verandering van de retailmarkt waar de Volksbank zich op richt, maar er wordt sectorbreed ook aangenomen dat de lage rente een macro-economische ontwikkeling is die langdurig zou kunnen aanhouden. Volgens NLFI zorgen deze marktontwikkelingen er mede voor dat er bij de Volksbank druk staat op het rendement en de beoogde kostenreductie. Dit is volgens NLFI een risico inherent aan het bedrijfsmodel van de Volksbank in deze marktomstandigheden. NLFI geeft aan dat, mede gezien de verwachte aanhoudende druk op de (netto) rentebaten, de door de Volksbank geplande kostenbesparingen onvoldoende lijken te zijn om de doelstelling voor de efficiëntieratio voor 2020 te halen.

Beoordeling rapportage NLFI

Ik onderschrijf de bevindingen uit de rapportage van NLFI. De in 2016 aangegeven termijn van drie jaar is verstreken en het is, mede vanwege de door NLFI genoemde marktomstandigheden, nog niet mogelijk om een besluit te nemen over de toekomst van de Volksbank. Ik heb van de Volksbank begrepen dat de bank het er mee eens is dat meer tijd nodig is om een besluit te nemen over de toekomst van de bank.

⁶ Kamerstuk 33 532, nr. 61. De Volksbank N.V. is vanaf 1 januari 2017 de statutaire naam van SNS Bank N.V.

⁷ Kamerstuk 33 532, nr. 76 en Kamerstuk 33 532, nr. 84.

⁸ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

De Volksbank heeft op meerdere doelstellingen duidelijke vooruitgang laten zien en zich op hoofdlijnen gepositioneerd als een veilige retailbank. Ik vind dit positief. Het bedrijfsmodel van de Volksbank focust zich op de producten betalen, sparen en het aanbieden van hypotheeklen in de Nederlandse markt. De Volksbank is met haar relatief grote spaar- en hypotheekportefeuille gevoelig voor de renteontwikkeling op de markt. Ik vind het daarom belangrijk dat de Volksbank werkt aan verdere mogelijkheden tot optimalisering van zijn bedrijfsmodel, zoals diversificatie van inkomsten en een kostenverlaging. Op basis van bovenstaande informatie concludeer ik dat meer tijd nodig is om tot een meer optimale uitgangspositie voor verzelfstandiging te komen. Ik heb NLFI verzocht om, mede aan de hand van bovengenoemde interne analyse van de Volksbank, een nieuwe rapportage op te stellen en deze mij in het najaar van 2020 te sturen.

Toekomstopties

Om zo verantwoord mogelijk, maar ook met voldoende snelheid, tot een besluit te kunnen komen wil ik de komende periode, in overleg met NLFI en de Volksbank, wel alvast een aantal toekomstopties voor de bank nader onderzoeken om het gesprek over de toekomst van de bank verder met u te kunnen voeren. Ik zal hierbij ook DNB/ECB betrekken, binnen de daarvoor gestelde toezichtkaders. In de rapportage heeft NLFI een niet-limitatieve opsomming van verzelfstandigingsopties voor de Volksbank opgenomen. NLFI noemt de mogelijkheid van een *private placement*, waarbij de bank wordt ondergebracht bij één of enkele grote investeerder(s), een beursgang, een coöperatieve bank en een fusie met, of een overname door, een strategische partner. Ook een combinatie van bovenstaande opties is mogelijk.

Bij elk van de verzelfstandigingsopties wil ik, conform de motie van Hijum/Nijboer, kijken naar mogelijkheden om invulling te geven aan het borgen van het maatschappelijke karakter van de bank na verzelfstandiging. Daarbij denk ik onder andere aan de volgende mogelijkheden in de governance van de bank, al dan niet gecombineerd:

- Het verankeren van de maatschappelijke rol van de Volksbank in de statuten van de bank.
- Het certificeren van aandelen of het oprichten van een stichting ter bescherming van de identiteit en strategische continuïteit van de bank.
- Het actief betrekken van andere belanghebbenden dan aandeelhouders bij de besluitvorming binnen de bank.
- Het verlenen van stemrecht op de aandeelhoudersvergadering aan andere belanghebbenden dan de kapitaalinvesteers.

Beoordelingscriteria

Bovenstaande opties zal ik toetsen op hun wenselijkheid en haalbaarheid. Hieronder benoem ik deze criteria.

Het belang van een stabiele financiële sector is het eerste criterium. In de Agenda Financiële Sector heb ik de maatregelen uiteengezet die ik deze regeerperiode wil nemen ten behoeve van een stabiele, integere en innovatieve financiële sector.⁹ Financiële instellingen spelen een belangrijke rol in de Nederlandse samenleving en hebben een cruciale functie in het faciliteren van de reële economie. De financiële crisis en de nasleep daarvan hebben duidelijk gemaakt wat er gebeurt wanneer de financiële sector niet goed functioneert en instellingen door ingrijpen vanuit de overheid en met publiek geld overeind moeten worden

⁹ Kamerstuk 32 013, nr. 200.

gehouden. Ik ben in de Agenda Financiële Sector daarom specifiek ingegaan op het belang van een stabiele financiële sector. De borging hiervan is een uitgangspunt bij het nemen van een besluit over de Volksbank. In elk toekomstscenario dient de bank voldoende wendbaar, weerbaar en schokbesteding te zijn, zodat de bank, ook ten tijde van crises, zonder nieuwe steun van de overheid zichzelf kan financieren. Het regeerakkoord, waarin verwezen wordt naar de gewenste diversiteit in het bankenlandschap, is een tweede criterium. Vanzelfsprekend wordt bij elke optie ook beoordeeld of deze voldoet aan de eisen van (prudentiële) wet- en regelgeving.

Naast bovenstaande criteria zal ik toetsen in welke mate de Volksbank de sinds 2016 gevoerde strategie kan blijven uitvoeren. Ook de rol van de toezichthouder (DNB/ECB) is daarbij van belang. Bij de uitoefening van haar doorlopend toezicht beoordeelt de toezichthouder alle bedrijfsplannen en -strategieën van de onder haar toezicht staande instellingen. De toezichthouder toetst hierbij op de (toekomstige) naleving van wet- en regelgeving, waarvoor een duurzaam verdienmodel een voorwaarde is. Voor het zelfstandig uitoefenen van de strategie is ook de attractiviteit van het model voor investeerders van belang: om een voorspoedige verzelfstandiging mogelijk te maken en een faire prijs te ontvangen dient er voldoende vraag van kapitaalverschaffers te zijn. Beide criteria worden ook genoemd in het advies van NLFI.

Conclusie en vervolgstappen

De komende periode ga ik breed kijken naar de verschillende toekomstopties voor de Volksbank. Zowel naar de verschillende mogelijkheden voor verzelfstandiging als naar de opties om het maatschappelijke karakter van de bank te borgen. Hierbij is het voor mij van cruciaal belang dat de keuze zorgvuldig gemaakt wordt en dat de bank klaar is voor een terugkeer naar de markt. Dit is des te meer van belang als gekozen wordt voor een model dat afwijkt van wat gebruikelijk is in de markt. Ik wil te allen tijde voorkomen dat de staat over een aantal jaren opnieuw financiële steun moet verlenen aan een bank om overeind te kunnen blijven.

De komende periode zal ik met NLFI, de Volksbank en DNB/ECB in overleg treden om bovenstaande mogelijkheden en criteria verder uit te werken. Ik zal uw Kamer na ontvangst van de rapportage van NLFI in het najaar van 2020 nader informeren over de stand van zaken en hierbij ook de uitkomst van mijn onderzoek naar de verschillende toekomstopties meenemen.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra